

Όταν ζεις στην Ελλάδα και σου φταίνε οι τουρίστες (αντικαπιταλισμός ούτε για βραχύβια μίσθωση)

στον Αλ. από τη Χαλ.

Click1 - εικόνα Ada Colau

Ada Colau, δήμαρχος Βαρκελώνης, όπως λέει η ίδια για την εαυτή της «επαναστάτρια, ακτιβίστρια και Καταλανή». Η καριέρα της απογειώθηκε το 2008, επί ισπανικής καπιταλιστικής κρίσης, όταν υπερασπίστηκε ηρωικά τις κατοικίες των ισπανών πολιτών απ' τις εξώσεις των τραπεζών. Με αριστερό κινηματικό βιογραφικό που θα ζήλευε ο κάθε συριζαίος, πλούσιο δηλαδή σε αντιπολεμικές διαδηλώσεις, καταλήψεις και δικαιωματικούς αγώνες, η Ada, αφότου εκλέχθηκε δήμαρχος της Βαρκελώνης, περιόρισε τον τουρισμό, έκλεισε παράνομες πλατφόρμες ενοικίασης διαμερισμάτων και έβαλε δημοτόμπατους να ελέγχουν τις ροές των τουριστών προκειμένου να μην ενοχλούνται οι Ισπανοί. Τοποθετείται ενάντια στο νεο-φιλελευθερισμό και την παγκοσμιοποίηση καθώς με όχημα τον μαζικό τουρισμό, αλλοιώνουν τον παραδοσιακό χαρακτήρα της Βαρκελώνης. [Βλ. και Maria Sanchez Diez, "Barcelona's lefty activist Ada Colau ran on an anti-eviction platform, and she just became mayor", *qz.com*, 13/06/2015]

Click2 - εικόνα Yuppies Raus

Το σύνθημα "Yuppies Raus" με αλφάδι ή σφουροδρέπανο ή και σκέτο, κοσμεί τους τοίχους του Βερολίνου [μεείς επιλέξαμε μια αποτύπωση με extra γεύση φετιχοποιημένου γερμανικού αντικαπιταλισμού]. Αποτελεί ένα στιγμιότυπο από την αντίσταση των ντόπιων στην εισβολή των τουριστών, η οποία περιελάμβανε ξυλοδαρμούς τουριστών και επιθέσεις σε σπίτια. Άλλωστε, ποιος ξέρει καλύτερα από τους γερμανούς να αντιμετωπίζει ζητήματα που αφορούν ξένους; Αν και εσάς, μετά την ανάγνωση του συγκεκριμένου συνθήματος, σας διαπέρασε ένα αίσθημα ρίγης, στείλτε email στο 0151@espin.net, σας έχουμε μια πρόταση.

Γυρίζοντας από τις διακοπές βρεθήκαμε μπροστά σε κινητοποιήσεις ενάντια στη βραχυχρόνια μίσθωση ακινήτων τύπου airbnb, οι οποίες στοχοποιούσαν τους τουρίστες ως ανεπιθύμητους στην Ελλάδα. Κάποιοι σύντροφοι από το περιοδικό, οι πιο καχύποπτοι, απόρησαν πως η ελ.αρ. (ελληνική αριστερά) καθυστέρησε να εισάγει αυτό το κίνημα από τον ευ.αρ. (ευρωπαϊκή αριστερά). Η απορία μας, μας ώθησε να ψάξουμε τι γίνεται στις άλλες χώρες και με κάποια clicks βρήκαμε δυο ενδιαφέροντα δεδομένα για την κατάσταση στην υπόλοιπη Δύση.

Μέσα από τις πλατφόρμες βραχυπρόθεσμης μίσθωσης ακινήτων τύπου airbnb, που μέχρι πρότινος δεν φορολογούνταν, ιδιοκτήτες κατοικιών, στη συντριπτική τους πλειοψηφία έλληνες μικροαστοί, [1] βρήκαν την ευκαιρία να διαθέσουν τα ακίνητά τους για περισσότερο κέρδος. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να παραγκωνιστούν από το πεδίο της αγοράς παλαιότεροι παίκτες, όπως τα ξενοδοχεία, τα τουριστικά γραφεία και οι μεσίτες. Αυτή η αντιπαράθεση εκφράστηκε με διάφορους τρόπους τον τελευταίο χρόνο στο δημόσιο λόγο. Είδαμε προεκλογικά debates μεταξύ των υποψήφιων δημάρχων ώστε «να μπουν επιτέλους όρια στον τρόπο λειτουργίας του Airbnb», [2] πιέσεις από ξενοδόχους για φορολογικούς ελέγχους στην πλατφόρμα, [3] επιστημονικές ημερίδες για τις «αρνητικές πολλαπλές επιπτώσεις του φαινομένου airbnb», [4] ακαδημαϊκές διαλέξεις από αριστερούς καθηγητές μέχρι και παρουσιάσεις βιβλίων. Δεν απουσίαζαν κομμάτια του αντιεξουσιαστικού χώρου με πορείες ενάντια στο airbnb και τον τουρισμό. Βέβαια λίγους μήνες πριν, ο υπουργός Τουρισμού Χάρης Θεοχάρης, είχε ανακοινώσει την εξέταση ρύθμισης για την προσφορά των ακινήτων αναλόγως του εισοδήματος του ιδιοκτήτη και τακτικούς ελέγχους για την φοροδιαφυγή [5] για να ακολουθήσει το tweet του ελληνικού κράτους για τη ρύθμιση του πλαισίου βραχυχρόνιων μισθώσεων [6] –μια ρύθμιση που συνεχίζει το έργο της κυβέρνησης Σύριζα η οποία ήδη από το 2016 είχε προχωρήσει σε διάταξη που προέβλεπε τη σύνδεση ενός Α.Φ.Μ. με ένα ακίνητο προς βραχυχρόνια μίσθωση καθώς και την απαγόρευση βραχυχρόνιας μίσθωσης για περισσότερες από 90 ημέρες ανά ημερολογιακό έτος. [7]

Η ελ.αρ. έντυσε αυτήν την ενδοαστική αντιπαράθεση με φανταχτερό αντικαπιταλιστικό περιτύλιγμα, υποστηρίζοντας ένα κομμάτι του κεφαλαίου που πρόσκαιρα χάνει, απέναντι σε ένα άλλο που κερδίζει. Ο αντι-airbnb λόγος δεν εστιάζει στους έλληνες μικροαστούς και μικροιδιοκτήτες, δηλαδή στα αφεντικά της διπλανής πόρτας, αλλά αποκλείστικά στο ξένο κεφάλαιο. Ταυτόχρονα, αποκρύπτει τη σχέση ανάμεσα στα ελληνικά μικρά αφεντικά και το κράτος τους. Η οικονομία στον καπιταλισμό παύει να είναι εθνική, οργανωμένη γύρω από τις ανάγκες του ελληνικού κράτους και των αφεντικών, και γίνεται παγκόσμια. Με αυτόν τον τρόπο δίνει τροφή και ευθυγραμμίζεται με μία εθνική, δομικά αντισημιτική επιχειρηματολογία, ξορκίζοντας το «διεθνές αρπακτικό κεφάλαιο» (από την Κίνα και το Ισραήλ) [8] που έρχεται να μας πάρει τα σπίτια και διεκδικεί την ελευθερία του στο χώρο ενός εθνικού εδάφους που δεν προσβάλλεται από ξένους κεφαλαιοκράτες. Το γεγονός ότι εστιάζει ανέξοδα σε αυτή τη δυναμική του καπιταλισμού έναντι άλλων που είναι κυριολεκτικά αιματοβαμμένες –όπως τα σκατοχώρα της ελληνικής επαρχίας– καθιστά τον αντι-ιμπεριαλισμό αυτής της λογικής ακόμα πιο ύποπτο για καιροσκοπισμό, για πατριωτισμό και για ταύτιση με τα συμφέροντα του ελληνικού κράτους. Την ίδια στιγμή είναι εμφανές ότι αυτές οι κινητοποιήσεις επικεντρώνονται γύρω από τις φιγούρες αυτών που έχουν σπίτια [9] ή αυτών που έχουν επιχειρήσεις. [10] Είναι κινήσεις υπεράσπισης της μικρής ιδιοκτησίας, οι οποίες διόλου (δεν θα έπρεπε να) ενδιαφέρουν όσους και όσες πληρώνουν νοίκι.

Είναι αλήθεια πως δεν θα δυσκολευόμαστε πολύ να βρούμε και τυπωμένες αντισημιτικές αποτυπώσεις του αντι-airbnb λόγου. Το αυτοκόλλητο της *συνέλευσης πόλης 790* είναι χαρακτηριστικό δείγμα γραφής του αντισημιτισμού που ενσωματώνει η αντίληψη που συζητάμε. Το κόλπο εδώ είναι η αντικατάσταση του "ντόπιου πολίτη" – ο οποίος παραδοσιακά αντιπαράκειται στον "κοσμοπολίτη" – με τον "κοπρίτη", για να υπάρχει και μια εσάνς προλεταριακή. Τι άλλο μένει, όμως, από τις επιδιωκόμενες πρωτοπορίες του ελληνικού λαού, αν όχι η συμφωνία τους με τον εξοντωτικό αντισημιτισμό ο οποίος πάτησε (και) σε αυτά ακριβώς τα σχήματα σκέψης;

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

[1] Ρουσάνογλου Νίκος, "Εσοδα 1.500 ευρώ τον μήνα από την Airbnb", *Καθημερινή*, 04.08.2019.

[2] "Τι θα κάνουν με το Airbnb οι υποψήφιοι δήμαρχοι Αθηναίων", *Τα Νέα*, 04.05.2019. Η συζήτηση μεταξύ των τριών υποψηφίων δημάρχων της Αθήνας (Κ. Μπακογιάννη, Π. Γεροουλάνου και Ν. Ηλιόπουλου) επικεντρώθηκε «στην ανάγκη να μπου ορία στον τρόπο λειτουργίας του Airbnb». Η ανάγκη αυτή, μάλλον, προέκυψε από τη δυσκολία του υποψηφίου με το Σύριζα Ν. Ηλιόπουλου, ο οποίος ένα μήνα νωρίτερα είχε δηλώσει για το Μεταξουργείο πως «Είναι μια πολύ όμορφη γειτονιά [...] στην οποία προσπάθησα να βρω να νοικιάσω σπίτι και δεν κατάφερα λόγω AirBnB. Μάλιστα εδώ που είμαστε, ένα στενό πιο δίπλα, υπάρχει ένα μεγάλο συγκρότημα όπου η (ιδιοκτήτρια) εταιρεία διώχνει τους ενοικιαστές για να βάλει τα σπίτια στην πλατφόρμα βραχυχρόνιας μίσθωσης.» Παρατίθεται στο "Νάσος Ηλιόπουλος στο Huffingtonpost.gr: Θα είμαι στο δεύτερο γύρο και με σημαντικές ευθύνες την επόμενη μέρα", *left.gr*, 04.04.2019.

[3] "Ξενοδόχοι: Χρειάζεται περαιτέρω ρύθμιση των μισθώσεων Airbnb", *enikonomia.gr*, 31.08.2018. Παρατηρούμε ήδη αφενός πόσο σημαντική είναι η περιφρούρηση της ιδιοκτησίας των ελληνικών αφεντικών και ταυτόχρονα πόσο έτοιμα είναι να φαγωθούν μεταξύ τους...

[4] Βλ. Μπαλαμπανίδης Δημήτρης, Πέττας Δημήτρης, Παπατζανή Εύα, «Χωροκοινωνικές επιπτώσεις της Airbnb βραχυπρόθεσμης μίσθωσης ακινήτων στην πόλη της Αθήνας», *Κέντρο Έρευνας για τις Ανθρωπιστικές Επιστήμες*.

[5] Σε αντίθετη περίπτωση, αν δηλαδή είναι λιγότερα των 12.000 ευρώ, όπως ισχύει για τη συντριπτική πλειονότητα, δεν θα υπάρχει χρονικός περιορισμός. "Θεοχάρης στο insider.gr: Το Airbnb πρέπει να ακολουθεί τους κανόνες της αγοράς", *insider.gr*, 22.10.2019.

[6] "Νέα μέτρα της κυβέρνησης για τον τουρισμό -Ερχεται ρυθμιστικό πλαίσιο για τα Airbnb", *iefimerida.gr*, 25.07.2019.

[7] "Airbnb: «φρένο» στη φρενίτιδα βάζει η κυβέρνηση", *in.gr*, 28.02.2019.

[8] Ενδεικτικό δημοσίευμα: Κώστας Ζαφειρόπουλος, "Κύματα τουριστών «διώχνουν» τους μόνιμους κατοίκους της Αθήνας", *Εφημερίδα των Συντακτών*, 04.03.2019. Διαβάζοντας το εν λόγω άρθρο σταθήκαμε σε τρία κυρίως σημεία: i) το πρόβλημα είναι οι μεγάλοι ιδιοκτήτες που αγοράζουν πολυκατοικίες για να τις νοικιάσουν καθώς «θα ήταν λάθος να υποστηρίξει κάποιος ότι είναι οι μικρομεσαίοι ιδιοκτήτες αυτοί που επωφελούνται κυρίως από τις βραχυχρόνιες μισθώσεις»· αντίθετα, οι τελευταίοι συρρικνώνονται οικονομικά, ii) το κύριο πρόβλημα είναι οι ξένοι επενδυτές (πιο συγκεκριμένα, οι Κινέζοι και οι Ισραηλινοί), iii) κρατώντας τον κινηματικό [sic] της προσανατολισμού, η εφημερίδα διαφημίζει μια σειρά συλλογικότητας που αντιστέκονται στο Airbnb.

[9] Μας λέει ο Α. Λυκεσάς «Άμεσα και συγκεκριμένα μέτρα για να προληφθεί η έφοδος των μεγάλων εταιρειών, να πιεστούν οι τράπεζες που κατέχουν ακίνητα και να διευκολυνθούν οι μικροί ιδιοκτήτες για την ανακαίνιση των διαμερισμάτων προς ενοικίαση, είναι οι κινήσεις που πρέπει να γίνουν προκειμένου να μην εκτιναχθούν κι άλλο οι τιμές των ενοικίων, να μην εξελίσσεται σε βασανιστήριο η αναζήτηση στέγης λόγω επιλογής της πλατφόρμας Airbnb» ("Να μη μείνουν και οι Θεσσαλονικείς χωρίς σπίτι", *Εφημερίδα των Συντακτών*, 30.01.2020, η έμφαση δική μας). Στο τέλος του ίδιου

άρθρου γίνεται φανερή η σύνδεση των κινητοποιήσεων ενάντια στο Airbnb με τα συμφέροντα των ελληνικών ιδιοκτητών μέσα από την παράθεση των λεγομένων της Τόνια Κατερίνη: «οι μικροϊδιοκτήτες που προσπαθούν να συμπληρώσουν το εισόδημά τους και συμμετέχουν στην Airbnb είναι το 15%, ενώ το 85% νοικιάζει πάνω από δύο διαμερίσματα και το 45% ανήκει σε εταιρείες, με εκατοντάδες και χιλιάδες διαμερίσματα στην κατοχή τους». Περισσότερα για την *Ενωτική Πρωτοβουλία κατά των πλειστηριασμών* (τι κάνει νιάου νιάου στα κεραμίδια;) στο "Τα κινήματα των ιδιοκτητών και η σχέση τους με το κράτος", *antifa #67* (Νοέμβριος 2019), σελ. 15-19.

[10] «Παράλληλα εκποζίζονται σταδιακά οι τοπικές επιχειρήσεις που εξυπηρετούν τις καθημερινές ανάγκες των κατοίκων, αλλά δεν πατάνε στα πρότυπα ανάπτυξης του κέντρου ως ένα θεματικό πάρκο αναψυχής. Το ζήτημα της στέγασσης, με την ανάπτυξη της πρακτικής της βραχυχρόνιας μίσθωσης (π.χ. Airbnb) αποτελεί βραχνά για τους μόνιμους κατοίκους. Η κατοικία μετατρέπεται σε τουριστικό κατάλυμα και ο/η ιδιοκτήτης/τρια σε επιχειρηματία-κερδοσκόπο, όπου είτε εξαναγκάζει σε έξωση τους ενοικιαστές, είτε τους εκβιάζει με υπέρογκη αύξηση ενοικίου. Παράλληλα εταιρείες real estate, επενδυτικές εταιρείες καθώς και εταιρείες διαχείρισης ακινήτων παίζουν καθοριστικό ρόλο στην αγορά ενοικίου. Η γειτονιά μας, το Κουκάκι, έχει μετατραπεί σε τουριστικό προϊόν προς πώληση. Τεράστιος είναι ο αριθμός Airbnb διαμερισμάτων και τα περισσότερα μαγαζιά είναι καταστήματα μαζικής εστίασης» (*Πρωτοβουλία Κατοίκων Κουκακίου και γύρω περιοχών*, "Το ζήτημα της βραχυχρόνιας μίσθωσης & της τουριστικοποίησης των γειτονιών μας", *athens.indymedia.org*, 24.11.2019, η έμφαση δική μας). Και μερικά ρητορικά ερωτήματα: για ποιο λόγο πρέπει να μας απασχολεί τι είδους τοπικές επιχειρήσεις να υπάρχουν σε μια γειτονιά και ποιες να φύγουν; Ποια οπτική, ποιο βλέμμα υιοθετούν όσοι/όσες –ανεξαρτήτως των προθέσεών τους– ενδιαφέρονται να θέσουν και να απαντήσουν σε τέτοια ερωτήματα; Δεν είναι αναγκαία η κατάληξη αυτού του βλέμματος στο ότι οι ιδιοκτήτες αναγκάζονται (λέει) να γίνουν επιχειρηματίες-κερδοσκόποι (γιατί μάλλον δεν είναι ήδη/δεν θέλουν); Δεν δίνεται με τον τρόπο αυτό έμφαση στο επιπλέον κέρδος που υποτίθεται πως αποκομίζουν (καθώς το βάρος πέφτει στη λέξη 'κερδοσκόπος') αναδεικνύοντας όλες τις αντισημιτικές αναπαραστάσεις, βγάζοντας ταυτόχρονα έξω από το πεδίο της κριτικής την κανονικότητα του κέρδους;